

การประเมินผลการใช้เกณฑ์ประเมินการบริหารจัดการ ของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย

An Evaluation of the Internal Quality Assurance Criteria of the Management of the Thai Senate Standing Committee

มานริกา จันทาโภ / Manrika Chanthapho

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ / North Bangkok University, Thailand

E-mail: mchanthapho@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)สร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย และ2)ศึกษาสภาพ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย โดยการศึกษาได้ใช้วิธีวิจัยเป็นเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ บทความนี้นำเสนอเฉพาะผลการประเมินประสิทธิผลของเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารจัดการภายในของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย ภายหลังการทดลองใช้พบว่าเกณฑ์การประเมินผลมีความตรงเชิงจำแนก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน ที่สร้างขึ้นว่า มีอรรถประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมินอยู่ในระดับมาก เกณฑ์การประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) แผนกลยุทธ์ 2) ด้านการกลั่นกรองกฎหมาย 3) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน 4) การบริหารและการจัดการ ตัวบ่งชี้มีทั้งหมด 20 ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์มาตรฐาน 165 ข้อ กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้และประเมินคุณภาพเกณฑ์การประเมิน รวมทั้งสิ้น 490 คน ประกอบด้วย อดีตสมาชิกวุฒิสภา 10 คน ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานกับกรรมการจำนวน 180 คน บุคคลในวงงานวุฒิสภา 150 คน และผู้ชี้แจง 150 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

คำสำคัญ: การประเมินผล, เกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการ, คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย

Abstract

The objectives of the research were to create a mechanism to evaluate the management of the Thai Senate Standing Committee and study the problems obstacles and suggestions on how to evaluate the management of the Thai Senate Standing Committee. This research design used mixed-method approach (quantitative and qualitative research). This paper only presents the evaluating of the effectiveness of the Internal Quality Assurance. The testing of the effectiveness of the IQA evaluation model demonstrated discriminant validity. The evaluation model was found to have utility and feasibility standards at the high level. The main four keys components namely; 1) Strategic plan 2) Scrutinize the laws 3) controlling the Government Administration 4) administration and management. There were 20 indicators and standard criteria 165 items. The sample group for

evaluating the effectiveness of the consisted of 10 the former senators of the Senate, 180 operation officers of the Secretariat of the Senate, 150 Senate Circle Officers such as advisors, specialists, academicians and secretary of the committee officers, and 150 explainers who give out a presentation to the Senate Standing Committee with a total of 165 questions: divided in opinion whether the text specified in the criteria rate to be ensure performed, uncertain and that a given text cannot assess the commission. Questionnaires were used to collect data. The analysis techniques were content analysis, descriptive statistic; Percentage, Mean, Median and Interquartile Range.

Keywords: Evaluation, Internal Quality Assurance Criteria of Management, Thai Senate Standing Committee

บทนำ

ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้แบ่งแยกการใช้อำนาจการปกครองออกเป็น 3 ฝ่าย ประกอบด้วย อำนาจอตุลาการ อำนาจบริหาร และอำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งรัฐสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ฉบับที่ 18 ได้กำหนดให้ประเทศไทยปกครองประเทศด้วยระบบสภาคู่คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา โดยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 150 คน โดยมาจากการเลือกตั้ง 77 คน และมาจากการสรรหาจากภาคส่วนต่างๆ จำนวน 73 คน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2552: 78)

คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาถือว่าเป็นองค์กรหรือกลไกที่มีความสำคัญที่สุดในรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 135 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2552: 87) ซึ่งกำหนดที่มาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญซึ่งบัญญัติไว้ว่า ให้วุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกวุฒิสภาตั้งเป็นคณะกรรมการการสามัญเพื่อกระทำการกิจและหน้าที่ กิจการใดๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ครอบคลุมกิจการต่างๆ ของรัฐเกือบทุกด้าน ที่จะนำเข้าสู่การพิจารณาของสภาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาศึกษาสอบสวนเรื่องใดๆ จะไม่สามารถเป็นไปอย่างมีคุณภาพและรวดเร็วไปสู่การมีประสิทธิผลของคณะกรรมการการสามัญได้ หากขาดกลไกหลักใน ส่วนนี้ (สมชาย แสวงการ, 2553) ทั้งนี้ นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ที่วางไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตลอดจนข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551แล้ว นอกจากนี้ คณะกรรมการการยังต้องดำเนินการตามหน้าที่ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของพลเมือง (Responsive to Citizens) บนพื้นฐานหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) และหลักคุณธรรม ใดๆ ก็ดี ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา โดยส่วนใหญ่ดำเนินการกิจเป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาด้วยดีและมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งเท่านั้น (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

การประเมินคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภายังไม่มีการจัดทำเกณฑ์การประเมินกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาอย่างเป็นทางการ แม้สถาบันพระปกเกล้าและสภาพัฒนาการเมืองได้จัดทำโครงการวิจัย สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union หรือ IPU) เรื่อง ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา และคู่มือการประเมินตนเองของรัฐสภาไทย อีกทั้ง กรรมการการได้เคยมีการสร้างตัวบ่งชี้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภามาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะชี้วัดประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาได้ ประกอบกับกรรมการการยังไม่เล็งเห็นถึงความจำเป็นมากนักในการประเมินดังกล่าว ทำให้ขาดตัวชี้วัดการประเมินผล อีกทั้งมีงานวิจัยไม่มากนักที่ดำเนินการวิจัยในประเด็นการประเมิน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของ

คณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภา จึงได้มีแนวคิดเสนอให้สร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของ คณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภา (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

ปัจจัยภายในและภายนอกประเทศหลายประการบ่งชี้ว่าการประกันคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการ ประกอบกับการสื่อสารที่ไร้พรมแดน การเพิ่มเสรีด้านการค้าและการบริการ ความคาดหวังของสังคม สิทธิเสรีภาพของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนข้อจำกัดในด้านงบประมาณของประเทศ (ไพศาล หนายมี, ม.ป.ป.) ปัจจัยเหล่านี้ได้กระตุ้นให้ สมาชิกวุฒิสภาควรเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรนิติบัญญัติแห่งชาติเป็นรากฐานสำคัญในการปฏิบัติงานของวุฒิสภา ระบบคณะกรรมการเป็นกลไกของวุฒิสภาให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของสภาที่จะได้รับทราบปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาในเชิงนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และความเดือดร้อนของประชาชนจากการพิจารณาเรื่องราวที่ได้ร้องเรียนผ่านทางคณะกรรมการชุดต่างๆ (สมชาย แสวงการ, 2553) จำต้องมีระบบการบริหารจัดการด้านการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการชุดต่างๆ

การประเมินผลการบริหารจัดการภายในของคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภา เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูล ที่จะสะท้อนจุดแข็งจุดอ่อนในการปฏิบัติงานของตนเอง ช่วยให้ผู้วุฒิสภามีการเตรียมแผนงาน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ทำให้ทราบถึงปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และเพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาคณะกรรมการฯ ในภาพรวมต่อไป อย่างไรก็ตามการที่จะทราบว่า คณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาบริหารจัดการมีคุณภาพหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ รวมถึงการสะท้อนการประกันคุณภาพ ขณะที่ในปัจจุบันองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันศึกษาจะให้ความสำคัญกับการวัดผลสำเร็จและการประกันคุณภาพการดำเนินงานมากขึ้น มีการกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพและวัดความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงผลการดำเนินงานและช่วยสำหรับการตัดสินใจทั้งในระดับกลยุทธ์และระดับปฏิบัติการ (สมเกียรติ บุญรอด, 2551) อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีของคณะกรรมการในมุมมองของประชาชน

การนำระบบการประกันคุณภาพมาใช้กับคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภา จึงเป็นวิธีการที่จะทำให้งานด้าน กรรมการการ มีการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและข้อบังคับว่าด้วยการประชุม วุฒิสภา ซึ่งการปฏิบัติงานด้านกรรมการการ ของวุฒิสภาที่มีคุณภาพนั้น เป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาไทย และศึกษาสภาพ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาไทย ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กรรมการการ ได้นำไปใช้ในการประเมินหรือพัฒนากรรมการการต่อไป ทั้งนี้ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาซึ่งเป็นการยกระดับการเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบนิติบัญญัติโดยตรง และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศไทย

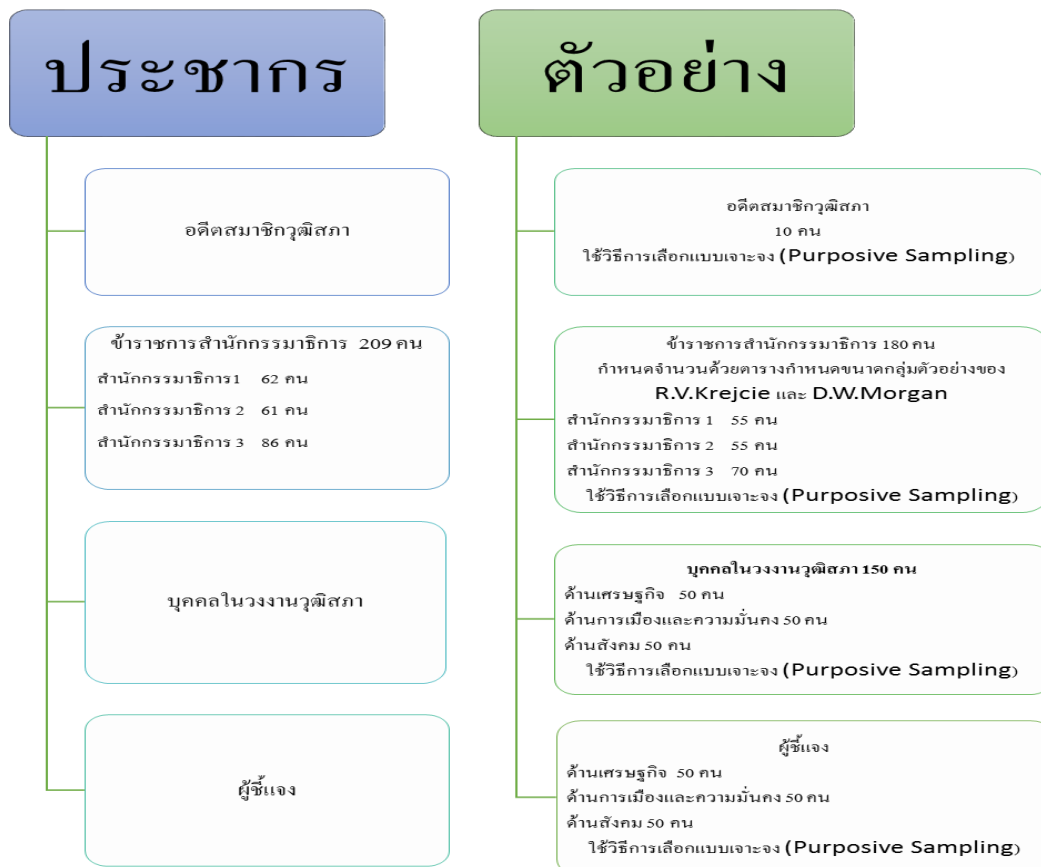
จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น การศึกษาการประกันคุณภาพ การประเมินองค์กร จึงมีความสำคัญยิ่งในการสร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาไทย รวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ในการสร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภาไทยได้มีการประเมินประสิทธิผลของเครื่องมือดังกล่าวด้วย ซึ่งในบทความนี้จะนำเสนอเฉพาะผลการประเมินประสิทธิผลของเครื่องมือ ว่าข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ปฏิบัติโดยตรงกับกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภา บุคคลในวงงานวุฒิสภา ผู้ชี้แจง และอดีตสมาชิกวุฒิสภา มีความคิดเห็นอย่างไรต่อเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาไทย
2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาไทย

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง การสร้างระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ประชากรคือผู้เชี่ยวชาญจากด้านต่างๆ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน การพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ประชากรคือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการบริหารสามัญประจำวุฒิสภา จำนวน 20 คน สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย คัดเลือกจากอดีตสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 6 คน บุคคลในวงงานวุฒิสภา 6 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ มหาวิทยาลัยและผู้ชี้แจง สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 4 คนจากอดีตสมาชิกวุฒิสภา อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบรรณาธิการ ที่ปรึกษาระบบงานด้านนิติบัญญัติสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และประธานมูลนิธิศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)

ภาพที่ 1 ประชากรและตัวอย่างในขั้นตอนการทดลองใช้เกณฑ์การประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาไทย

ผู้วิจัยทดลองใช้โดยสัมภาษณ์เชิงลึก 10 คน กับอดีตสมาชิกวุฒิสภา และใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย กลุ่มบุคคลในวงงานวุฒิสภา ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ที่ปรึกษาประจำกรมการ การ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการ 150 คน และผู้ชี้แจงจากภาครัฐและเอกชน 150 คน และข้าราชการจากสำนักงานกรมการ การ 1, 2 และ 3 จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเดียวกับแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคิดเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบแบบสามเส้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือชิ้นที่ 1 แบบร่างระบบและกลไกการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการภายในของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาไทย ประกอบด้วย 1)ร่างระบบและกระบวนการประเมินคุณภาพ (Guideline for System and Process of Quality Evaluation) 2)ร่างคู่มือการประเมินคุณภาพ (Guideline for the Internal Quality Assurance Evaluation) และ3)ร่างเอกสารรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR)

เครื่องมือชิ้นที่ 2 ใช้แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เป็นแบบประเมินการสร้างระบบและกลไกการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเพื่อใช้คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย (Index of item-objective congruence: IOC)

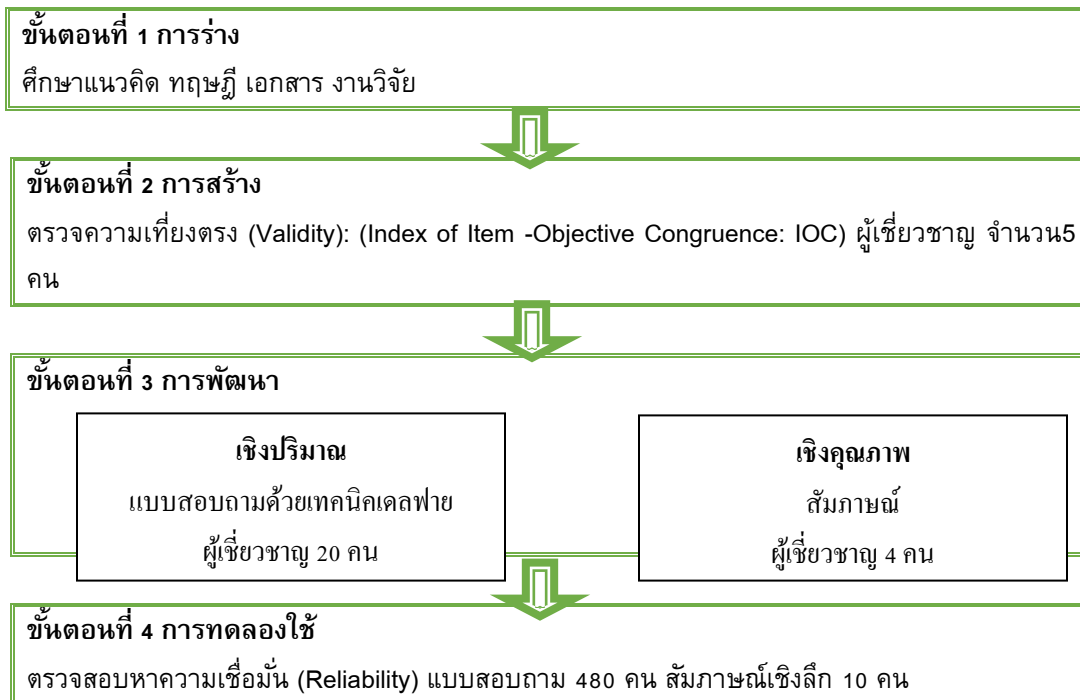
เครื่องมือชิ้นที่ 3 ใช้แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบประเมินปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ชุดที่ 2 ชุดที่ 3 เป็นแบบประเมินปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อยืนยันคำตอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และค่าร้อยละ (Percentage)

เครื่องมือชิ้นที่ 4 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาระบบและกลไก และสำหรับอดีตสมาชิกวุฒิสภาเพื่อประเมินประสิทธิผลของเครื่องมือ

เครื่องมือชิ้นที่ 5 เพื่อทดลองใช้เกณฑ์การประเมินฯ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำเกณฑ์การประเมินไปใช้กับกรมการ การ สำหรับข้าราชการสำนักงานกรมการ การ 1, 2 และ 3 บุคคลในวงงานวุฒิสภา และผู้ชี้แจง เป็นแบบปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยในการสร้างระบบและกลไก ในการจัดตั้งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญและการรับแบบสอบถามกลับเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 20 คนด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามไปตามที่อยู่ 5 คน

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การร่าง ขั้นตอนที่ 2 การสร้าง ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา และขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้ ดังนี้

การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ต้องนำมาตรวจสอบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดและถือว่าเป็นจริยธรรมของนักวิจัยที่ต้องมีความซื่อสัตย์ในการตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบที่ใช้กันมากคือ การตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) Denzin. 1978: 121 ซึ่งงานวิจัยนี้ตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ได้แก่ การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์

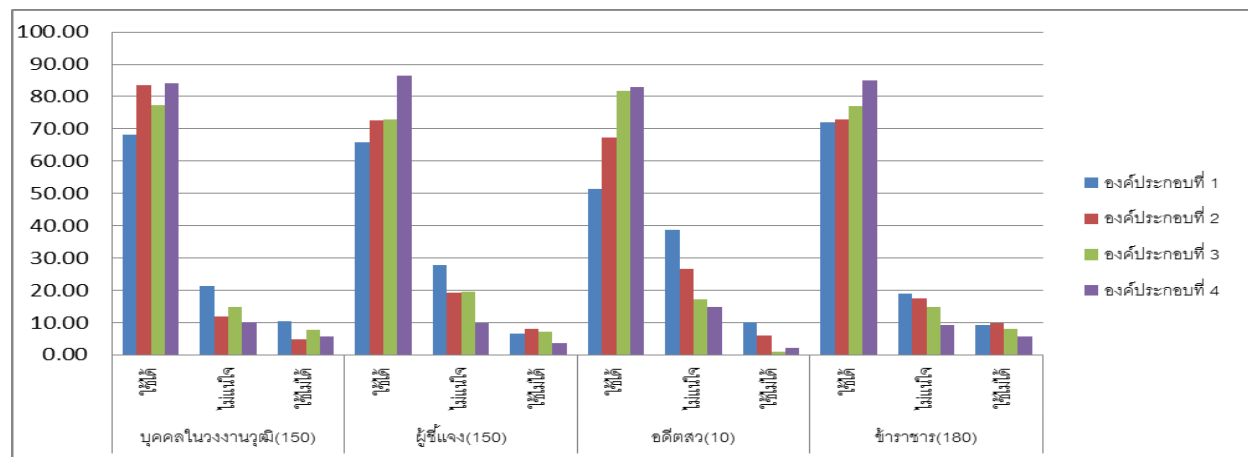
การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่เก็บได้นำมาประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการทดสอบหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range) และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอธิบาย

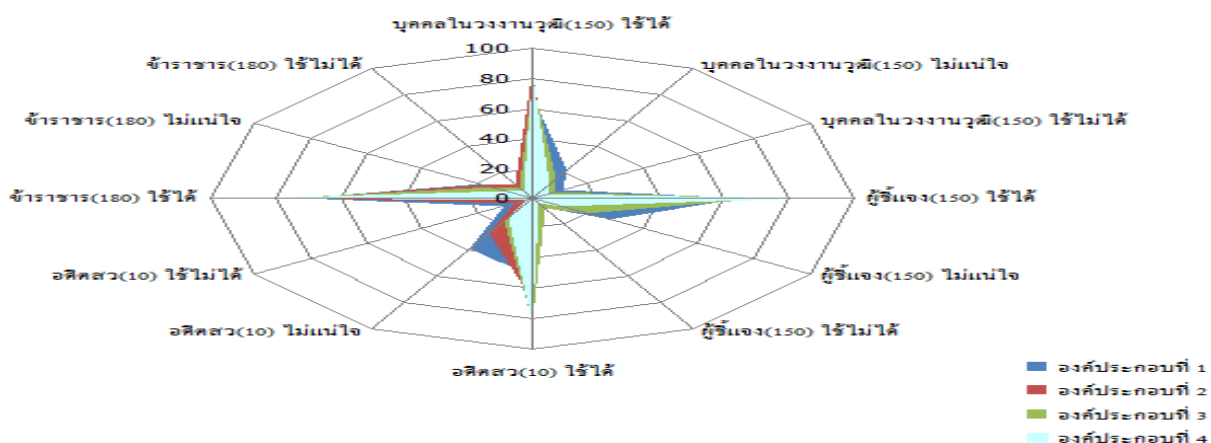
ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ การสังเกต วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนา และการสรุปผลเชิงเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ในบทความนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะผลการประเมินประสิทธิผลในการทดลองใช้เกณฑ์ประเมินผลการบริหารจัดการของ คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย ผลการประเมินเกณฑ์การประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการสามัญ ประจำวุฒิสภาไทยพบว่า เกณฑ์การประเมินฯ ในภาพรวมสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้าน องค์ประกอบที่ 4 การบริหารและการจัดการ สามารถนำไปปฏิบัติจริงสูงสุด รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 3 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน องค์ประกอบที่ 2. ด้านการกลั่นกรองกฎหมาย ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่ 1 แผนกลยุทธ์ พบว่าผู้ทดลองใช้เห็นว่าไม่แน่ใจว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในรูปตารางประกอบคำบรรยายดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ผลการประเมินเกณฑ์การประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาจำแนกตามองค์ประกอบ
คุณภาพ 4 องค์ประกอบ

ภาพที่ 3 การเปรียบเทียบองค์ประกอบคุณภาพ 4 องค์ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้ร่างฯ

จากภาพที่ 2 และ 3 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง บุคคลในวงงานฯ ผู้ชี้แจง และข้าราชการฯ ในองค์ประกอบคุณภาพที่ 1 แผนกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 กระบวนการทำแผนมีความเห็นมากกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป ที่จะนำไปประเมินคณะกรรมการการในชุดต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการมั่นใจในการนำร่างดังกล่าวไปใช้ได้ชัดเจนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น แต่สำหรับกลุ่มตัวอย่างของอดีตสมาชิกวุฒิสภา มีความไม่แน่ใจในอัตราร้อยละ 38.75 ในการที่จะนำแบบร่างฯ ไปประเมินต่อกรรมการในชุดต่างๆ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 คุณภาพของแผน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มข้าราชการมั่นใจในการนำร่างดังกล่าวไปใช้ได้ มีความเห็นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มบุคคลในวงงานวุฒิสภาและผู้ชี้แจงเห็นว่าร่างดังกล่าวนำไปใช้ได้มากกว่าร้อยละ 60 และกลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างดังกล่าวใช้ได้เพียงร้อยละ 46.25 ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 การถ่ายทอดแผน พบว่ากลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มข้าราชการ และบุคคลในวงงานวุฒิสภามั่นใจในการนำร่างดังกล่าวไปใช้ได้ มีความเห็นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป ผู้ชี้แจงเห็นว่าร่างดังกล่าวนำไปใช้ได้มากกว่าร้อยละ 60 และกลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างดังกล่าวใช้ได้เพียงร้อยละ 57.50 และตัวบ่งชี้ที่ 1.4 การปฏิบัติตามแผน พบว่ากลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มข้าราชการ ผู้ชี้แจง และบุคคลในวงงานวุฒิสภา มั่นใจในการนำร่างดังกล่าวไปใช้ได้ มีความเห็นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป มีเพียงกลุ่มตัวอย่างจากอดีตสมาชิก

วุฒิสภาเห็นว่าใช้ได้เพียงร้อยละ 53.75 สำหรับองค์ประกอบที่ 1 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่ามีความไม่แน่ใจเป็นรายข้อมากที่สุด จำนวน 18 ข้อ บุคคลในวงงานวุฒิสภา 16 ข้อ ผู้ชี้แจง 12 ข้อ และข้าราชการฯ 7 ข้อ อย่างมีนัยสำคัญ

ในองค์ประกอบคุณภาพที่ 2 ด้านการกลั่นกรองกฎหมาย ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การตรวจสอบในด้านรูปแบบและโครงสร้างของร่างกฎหมายมีความเห็นมากกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป ที่จะนำไปประเมินคณะกรรมการในชุดต่างๆ โดยเฉพาะ บุคคลในวงงานฯ มั่นใจอัตราร้อยละ 80 ขึ้นไป ในการนำร่างดังกล่าวไปใช้ได้อย่างชัดเจนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น แต่สำหรับกลุ่มตัวอย่างของอดีตส.ว. มีความไม่แน่ใจในอัตราร้อยละ 26.67 ในการที่จะนำแบบร่างฯ ไปประเมินต่อกรรมาธิการในชุดต่างๆ ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 การตรวจสอบหลักการและเนื้อหาสาระของร่างกฎหมาย บุคคลในวงงานฯ เห็นว่าเกณฑ์ดังกล่าวใช้ได้ ในอัตราร้อยละ 80 ขึ้นไป ผู้ชี้แจงและข้าราชการ มีความเห็นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปว่าใช้ได้ ขณะที่อดีตสมาชิกวุฒิสภา เห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 55 ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การตรวจสอบความถูกต้องในด้านการใช้ถ้อยคำและรายละเอียดของเนื้อหา พบว่าบุคคลในวงงานวุฒิสภาเห็นว่าข้อคำถามดังกล่าวสามารถประเมินกรรมาธิการได้มากถึง ร้อยละ 90.22 ผู้ชี้แจง ข้าราชการฯ และอดีตสมาชิกวุฒิสภา มีความเห็นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปว่าใช้ได้ ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ระยะเวลาในการพิจารณา พบว่ากลุ่มตัวอย่างจากอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าสามารถนำข้อคำถามดังกล่าวไปประเมินกรรมาธิการได้ ร้อยละ 80 บุคคลในวงงานฯ ผู้ชี้แจง และข้าราชการ เห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าใช้ได้ร้อยละ 60 ขึ้นไป ในภาพรวมพบว่าบุคคลในวงงานวุฒิสภาและข้าราชการฯ ไม่แน่ใจ 3 ข้อ ผู้ชี้แจงไม่แน่ใจ 5 ข้อ และอดีตสมาชิกวุฒิสภาไม่แน่ใจ 6 ข้อ และพบว่าในตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ข้อ 4 กรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องการเงินให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน อดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าใช้ไม่ได้ อย่างมีนัยสำคัญ

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอดีตวุฒิสภา ในองค์ประกอบคุณภาพที่ 3 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินพบว่ากลุ่มบุคคลในวงงานฯ ไม่แน่ใจในองค์ประกอบที่ 3 มากถึง 16 ข้อ ผู้ชี้แจง 9 ข้อ ข้าราชการฯ 4 ข้อ อดีตสมาชิกวุฒิสภาไม่แน่ใจในตัวบ่งชี้ที่ 3.5 เพียงข้อเดียว คือ ข้อ 4 มีการปฏิบัติตามบทลงโทษ กรณีที่อนุกรรมการขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะอนุกรรมการทราบต้องพ้นจากตำแหน่งทุกครั้งหรือไม่บ่อยกว่าร้อยละ 80 ของการศึกษาเรื่องนั้นๆของอนุกรรมการ เมื่อพิจารณาแยกตามตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่ 3.1 การประชุม ในภาพรวมพบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 69.33 ในกลุ่มผู้ชี้แจงบุคคลในวงงานฯ มีความเห็นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปว่าใช้ได้ และกลุ่มข้าราชการฯ เห็นว่าใช้ได้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 การเรียกเอกสารจากบุคคลใดๆ หรือเรียกบุคคลใดๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นการประชุม พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าใช้ได้มากกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป มีเพียงกลุ่มข้าราชการฯ เห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 72.36 ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 การเดินทางไปศึกษาดูงาน พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าใช้ได้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป และกลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 92.5 ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 การจัดให้มีการเสวนาหรือสัมมนา พบว่ากลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าใช้ได้มากที่สุดถึงจำนวนร้อยละ 93.64 กลุ่มบุคคลในวงงานวุฒิสภาเห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 86.12 กลุ่มผู้ชี้แจงเห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 78.24 และข้าราชการฯ เห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 76.97 ตามลำดับ ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 การตั้งอนุกรรมการ พบว่ากลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภา บุคคลในวงงานฯ ผู้ชี้แจงและข้าราชการฯ เห็นว่าใช้ได้ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันจำนวนร้อยละ 70 ขึ้นไป และตัวบ่งชี้ที่ 3.6 การแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการและเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา พบว่ากลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าใช้ได้มากที่สุดจำนวนร้อยละ 80 ผู้ชี้แจงและข้าราชการฯ เห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 70 ขึ้นไป และบุคคลในวงงานฯ เห็นว่าใช้ได้ร้อยละ 64.58 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง บุคคลในวงงานฯ ผู้ชี้แจง อดีตสมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการ ในองค์ประกอบคุณภาพที่ 4 การบริหารและการจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 การได้มาซึ่งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาพบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นมากกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป มีกลุ่มผู้ชี้แจงที่เห็นว่าใช้ได้มากที่สุดร้อยละ 84.83 ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ

วุฒิสภา พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสามารถนำไปประเมินคณะกรรมการการในชุดต่างๆ ไปใช้ได้อย่างชัดเจนมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 การเลือกตำแหน่งต่างๆ ในคณะ กรรมการการ และตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ข้อมูลเอกสารประกอบการพิจารณา พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสามารถนำไปประเมินคณะกรรมการการในชุดต่างๆ ไปใช้ได้มากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป ตัวบ่งชี้ที่ 4.5การเงินและงบประมาณพบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสามารถนำไปประเมินคณะกรรมการการในชุดต่างๆ ไปใช้ได้อย่างชัดเจนมากกว่าร้อยละ 90 ขึ้นไป มีกลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าใช้ได้สูงสุดถึงร้อยละ 100 และตัวบ่งชี้ที่ 4.6 ธรรมภิบาล พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสามารถนำไปประเมินคณะกรรมการการในชุดต่างๆ ไปใช้ได้อย่างชัดเจนมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป ในองค์ประกอบที่ 4 พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างมีแนวคิดที่สอดคล้องกันเห็นว่าใช้ได้มากอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากผลการทดลองใช้เกณฑ์การประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาไทย พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่านำไปใช้ในการประเมินกรรมการการได้ แต่ยังคงมีประเด็นที่คิดว่าไม่แน่ใจในทุกกลุ่มนั้นคือองค์ประกอบคุณภาพที่ 1 แผนกลยุทธ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 กระบวนการทำแผน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คาดว่าน่าจะเกิดจากภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะภาคราชการยังไม่ตระหนักและยังไม่เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำแผนกลยุทธ์ อีกทั้งลักษณะงานของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติอาจไม่เอื้อต่อการทำแผนดังกล่าว อีกทั้งการปฏิบัติงานที่เร่งด่วนอาจส่งผลให้ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนดังกล่าว สำหรับองค์ประกอบที่ 2 การกลั่นกรองกฎหมาย พบว่ากลุ่มอดีตสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมีความไม่แน่ใจสูงสุดจำนวน 6 ข้อ และกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ไม่แน่ใจลดลงตามลำดับ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คาดว่ากรรมการการมีความไม่มั่นใจต่อข้อคำถามที่ใช้ในการประเมินผลตนเอง และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเงินให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน อดีตสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าใช้ไม่ได้สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คาดว่ากรรมการการสามัญฯ ไม่ได้ดำเนินการในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยจะได้เสนอแนะเพื่อปรับปรุงข้อคำถามต่อไป องค์ประกอบที่ 3 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินนั้น กลุ่มบุคคลในวงงานวุฒิสภาก็มีความไม่แน่ใจว่าจะประเมินกรรมการการได้มากถึง 16 ข้อ ขณะที่อดีตสมาชิกวุฒิสภาไม่แน่ใจเพียงข้อเดียวเท่านั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คาดว่าน่าจะเพราะบุคคลในวงงานวุฒิสภามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในหลายลักษณะ ทั้งนี้ เนื่องจากการแบ่งแยกอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารตามรัฐธรรมนูญของไทยนั้นมิได้แบ่งแยกอำนาจกันอย่างเด็ดขาด แต่จะกำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามเมื่อมองประเด็นด้านผู้ชี้แจงกลับมองเรื่องตัวบ่งชี้ที่ 3.1การประชุม ตัวบ่งชี้ที่ 3.2การเรียกเอกสารจากบุคคลใดๆ หรือเรียกบุคคลใดๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นการประชุม สืบเนื่องจากลักษณะของผู้ชี้แจงเป็นฝ่ายที่ให้ข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการการชุดต่างๆตามลักษณะของเนื้อหา ซึ่งมีผลกระทบต่อการพิจารณาข้อระเบียบ ข้อกฎหมายในทางปฏิบัติ จึงให้ความสำคัญว่าอาจจะทำไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ระบุไว้ในร่างดังกล่าว อาจกระทบต่อผู้ชี้แจง สืบเนื่องแนวคิดหลักจากแนวทางระบบบริหารราชการของภาครัฐ และกรอบระยะเวลา ดังนั้นในกลุ่มตัวอย่างนี้จึงให้ความสำคัญกับการประเมินผลกรรมการการอย่างมีนัยสำคัญ องค์ประกอบที่ 4 การบริหารและการจัดการนั้นทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเกณฑ์การประเมินผลกรรมการการนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งผลการทดลองใช้นั้นสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟายว่าสามารถนำไปประเมินกรรมการการได้จริง อย่างไรก็ตามแนวทางของข้อคำถามยังคงมีความสอดคล้องตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ชี้แนะกับกลุ่มตัวอย่างที่นำไปทดลองใช้ในเบื้องต้น จากการให้คำแนะนำเพิ่มเติมพบว่าการทดลองใช้ร่างดังกล่าวจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคำถามในตัวบ่งชี้ ของแต่ละองค์ประกอบโดยนำคำเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถาม ในแต่ละกลุ่มตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบนำมาปรับปรุงเพื่อให้เกิดคุณภาพของคำถามให้มีคุณภาพ

ส่วนที่ระบบและกลไก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น รวมทั้งข้อเสนอแนะเหล่านี้จะเป็นที่ยอมรับและเป็นไปได้จริงเพียงใดนั้น ยังคงไว้ในดุลยพินิจของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาโดยคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ที่ตกต่อผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานของ รัฐบาลภายใต้กลไกการขับเคลื่อนของกรมการในคณะต่างๆ ที่เกิดจากรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง ประเทศต่อไป

สรุป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอผลการทดลองใช้เกณฑ์การประเมินผลการบริหารจัดการของคณะกรรมการสามัญ ประจำวุฒิสภาไทย ซึ่งการวิจัยได้ใช้กรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และอำนาจหน้าที่ของกรมการมาประยุกต์ใช้กับกรมการสามัญประจำวุฒิสภา เกณฑ์ดังกล่าวได้รับการยอมรับจากการสอบถาม ความคิดเห็นและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเกณฑ์การประเมินที่ได้ยังไม่มีการทดลอง นำไปใช้ในทางปฏิบัติจริง ดังนั้น หาก กรมการสามัญประจำวุฒิสภาไทย ได้นำไปปรับทดลองใช้ก็จะเป็นประโยชน์กับคณะกรรมการที่จะสามารถปรับแก้ไข เกณฑ์การประเมินดังกล่าวให้สมบูรณ์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ถวิลวดี บุรีกุล. 2551. การดำเนินงานของรัฐบาลตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ไพศาล หนายมี. ม.ป.ป. ทำไมต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา. สืบค้นจาก www.cavalryschooll.com/learningcenter/index.php/km6/21-2014-02-07-10-51-53.
- วันชัย มีชาติ. 2550. การบริหารองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมชาย แสวงการ. 2553. บทบาทของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล วิทยาลัยการยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สมเกียรติ บุญรอด. 2551. “การพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 10 (3): 19-35
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2552. ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2550 และวุฒิสภา. กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- Denzin, N. 1970. **The Research Act in Sociology**. Chicago: Aldine.
- Krejcie, R. & Morgan, V. 1970. “Determining Sample Size for Research Activities.” **Educational and Psychological Measurement** 80: 607-610.